

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 115/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. februára 2006 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť Mgr. M. V., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. T. W., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Mgr. M. V. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) advokátke JUDr. T. W., B.

5. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2005 doručená s'ťažnosť Mgr. M. V., bytom B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal, že postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Ústavný súd uznesením z 28. septembra 2005 prijal s'ťažnosť na ďalšie konanie.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti okrem iného uviedol:

„Dňa 16. 1. 2002 som sa obrátil na Okresný súd Bratislava IV s návrhom na zvýšenie výživného na moju osobu. V tom čase som bol študentom 3. ročníka vysokej školy. Študoval som dennou formou. Na deň 21. 1. 2003 bolo vytýčené prvé pojednávanie. Nakoľko hneď po jeho doručení som vedel, že sa ho nemôžem zúčastniť, ihneď som požiadal súd o zmenu termínu, v čom mi súd nevyhovel a konanie bolo odročené na neurčito. Ďalší

termín pojednávania bol určený na 24. 6. 2003. Vtedy som bol súdom vypočutý. Otec (odporca v konaní) sa na pojednávanie nedostavil.

Sudca mal pochybnosti o tom, či môže vo veci konať, pretože otec podal dňa 25. 3. 2003 na Okresný súd Bratislava II návrh na zníženie výživného, ktorý neskôr upravil na zrušenie vyživovacej povinnosti. Pojednávanie bolo opäť odročené na neurčito s tým, že svoje pochybnosti prejedná v odborných kruhoch.

Dňa 19. 2. 2004 som podal, v zastúpení mojou matkou, sťažnosť na priedačky v konaní. Súd kvalifikoval sťažnosť (Spr. 2027/04) ako dôvodnú, priedačky uznal a oznámil mi, že vo veci zjednal nápravu. Dňa 10. 3. 2004 vydal Okresný súd Bratislava IV uznesenie, ktorým prerušil konanie 6 C 12/02 s tým, že súd nemôže vo veci rozhodnúť, pre prebiehajúce konanie č. 9 C 29/03 vo veci zníženia výživného, vedené na Okresnom súde Bratislava II. Voči uzneseniu som sa v zákonnej lehote odvolal. Krajský súd v Bratislave v konaní č. 5 C 142/04 vydal dňa 31. 8. 2004 uznesenie, ktorým uznesenie okresného súdu zrušil.

Dňa 15. 2. 2005 sa uskutočnilo na Okresnom súde Bratislava IV pojednávanie, ktoré bolo opäť odročené na neurčito s tým, že v lehote 5 dní mám súdu predložiť špecifikáciu výživného na celé obdobie od podania návrhu, do ukončenia štúdia a navrhnuť dôkazy. Návrhy na dokazovanie som predložil v priebehu konania niekoľkokrát a každej požiadavke súdu som bezodkladne vyhovel. Okresný súd zatiaľ ani jeden môj návrh neakceptoval, čo som zistil aj dnes, nahliadnutím do súdneho spisu. Pojednávanie určené na deň 26. 4. 2005 preto nebude konečné.

K doposiaľ uvedenému chcem uviesť ešte to, že som sa paradoxne domáhal aj konania vo veci č. 9 C 29/03 na Okresnom súde Bratislava II, kde figurujem ako odporca, v nádeji, že to pomôže urýchliť konanie vo veci môjho návrhu, ale tiež neúspešne.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že

„Základné právo Mgr. M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02 bolo porušené.

Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje, aby v konaní sp. zn. 6 C 12/02 konal bez zbytočných prietáhov.

Mgr. M. V. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Bratislava IV je povinný nahradiť Mgr. M. V. trovy právneho zastúpenia do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh a z vyjadrenia sťažovateľa ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal 17. januára 2002 na okresnom súde návrh na zvýšenie výživného pre neho.

Pojednávanie nariadené na 21. január 2003 bolo z dôvodu písomného ospravedlnenia sťažovateľa odročené na neurčito. Okresný súd vyzval 26. februára 2003 sťažovateľa na oznámenie, či trvá na podanom návrhu. Sťažovateľ reagoval 10. marca 2003.

Pojednávanie 24. júna 2003 bolo odročené za účelom ďalšieho dokazovania.

Uznesením z 10. marca 2004 okresný súd konanie prerušil až do skončenia konania Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 9 C 29/03.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie sťažovateľa z 24. marca 2004 uznesením sp. zn. 5 Co 142/04 zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie 5. októbra 2004.

Pojednávanie 15. februára 2005 bolo odročené na neurčito, sťažovateľovi bola uložená povinnosť špecifikácie výživného. Sťažovateľ reagoval 16. februára 2005.

Predsedička okresného súdu na žiadosť ústavného súdu z 18. októbra 2005 o predloženie spisu sp. zn. 6 C 12/02 a stanoviska k sťažnosti sťažovateľa nereagovala.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na všeobecnom súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

a) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02 išlo o posúdenie podmienok zmeny výšky už určeného výživného pre plnoletého sťažovateľa. Ide o konanie, ktoré právne ani fakticky zložené nie je, pričom metodika postupu všeobecných súdov v posudzovanej veci je dostatočne jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou.

V tejto súvislosti treba pripomenúť, že vo veciach, v ktorých sa koná o výživné, ide o existenčné veci, kde sa predpokladá osobitná pozornosť efektívnym a rýchlym postupom súdu. Tomu nezodpovedá postup okresného súdu pri rozhodovaní o návrhu na zmenu výšky výživného, keď prvé pojednávanie sa bez akéhokoľvek dôvodu konalo po viac ako roku od podania návrhu na začatie konania.

b) Postup a úkony sťažovateľa v konaní žiadnym spôsobom neprispeli ku vzniku zbytočných prietahov ani nevedli k spomaleniu postupu okresného súdu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v spore.

Posudzujúc konanie pred okresným súdom ako celok ústavný súd konštatuje, že úkony a postup okresného súdu boli podľa názoru ústavného súdu nesústreďené s dlhými obdobiami nečinnosti, ktoré sú zbytočnými prietahmi.

Ide o obdobia od 17. januára 2002 (dátum začatia konania) do 21. januára 2003 (pojednávania), od 24. júna 2003 (pojednávania) do 10. marca 2004 (okresný súd uznesením prerušil konanie) a od 5. februára 2005 (pojednávania) do dátumu rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa.

Na základe vyššie uvedených zistení ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 6 C 12/02 konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú pociťuje v dôsledku stále pretrvávajúceho stavu právnej neistoty. Poukázal v tejto súvislosti na *„pocity neistoty a krivdy vyplývajúcich zo situácie, keď súd za neprimeranú dobu nekonal*

a nerozhodol v mojom spore, ktorého premetom je zabezpečenie aspoň nevyhnutných prostriedkov na vlastnú existenciu, nehovoriac už o dôstojnom živote“.

Pri určení výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal aj zo zásad spravodlivosti, ktoré v podobných veciach uplatňuje Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je predovšetkým zmiernenie ujmy v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania.

Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ oprávnene po dlhšiu dobu trpí pocitom právnej neistoty a psychickej záťaže. Ústavný súd vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 12/02, berúc do úvahy, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby nepričinil, považoval priznanie sumy 50 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

V zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania úspešného sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania 5 302 Sk za dva úkony právnej služby, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným súdom, spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).